

Số: 2011/BC-BKHCN

Hà Nội, ngày 28 tháng 6 năm 2023

BÁO CÁO
ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA CHÍNH SÁCH TRONG DỰ THẢO
NGHỊ ĐỊNH VỀ GIẢI THƯỞNG HỒ CHÍ MINH, GIẢI THƯỞNG
NHÀ NƯỚC VÀ CÁC GIẢI THƯỞNG KHÁC
VỀ KHOA HỌC VÀ CÔNG NGHỆ

I. XÁC ĐỊNH VẤN ĐỀ BẮT CẬP TỔNG QUAN

1. Bối cảnh xây dựng chính sách

1.1. Trước khi có Luật Khoa học và Công nghệ và Luật Thi đua, khen thưởng, việc xét và trao Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN vào các năm 1996 và năm 2000 được thực hiện theo quy định của Pháp lệnh số 16-LCT/HĐNN7 ngày 04/6/1985 của Chủ tịch Hội đồng Nhà nước quy định giải thưởng Hồ Chí Minh và giải thưởng Nhà nước.

Năm 2000, Luật Khoa học và Công nghệ được ban hành trong đó có quy định về giải thưởng về KH&CN. Đồng thời, Luật Thi đua, khen thưởng năm 2003 cũng quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Căn cứ 02 Luật nêu trên, Thủ tướng Chính phủ ban hành Quy định tạm thời về điều kiện, tiêu chuẩn, trình tự và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN năm 2005 (Quyết định số 33/2005/QĐ-TTg ngày 15/02/2005 của Thủ tướng Chính phủ), áp dụng cho đợt xét thưởng năm 2005 (đợt 3).

Căn cứ việc tổ chức xét tặng Giải thưởng đợt 3, Bộ Khoa học và Công nghệ tổ chức đánh giá, rút kinh nghiệm và ban hành Thông tư số 14/2010/TT-BKHCN ngày 26/8/2010 của Bộ trưởng Bộ Khoa học và Công nghệ quy định chi tiết tiêu chuẩn, quy trình và thủ tục xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, áp dụng đợt xét thưởng năm 2010 (đợt 4).

Ngày 18/6/2013, Quốc hội đã thông qua Luật Khoa học và Công nghệ (thay thế Luật Khoa học và Công nghệ năm 2000), trong đó tiếp tục quy định danh hiệu vinh dự Nhà nước, khen thưởng và giải thưởng về KH&CN. Đồng thời, Luật Thi đua, khen thưởng năm 2013 được ban hành tiếp tục quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh và Giải thưởng Nhà nước về KH&CN. Căn cứ quy định của 02 Luật nêu trên, Chính phủ ban hành: Nghị định số 78/2014/NĐ-CP

ngày 30/7/2014 của Chính phủ về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN (Nghị định số 78/2014/NĐ-CP) được áp dụng để tổ chức xét tặng Giải thưởng năm 2015 (đợt 5). Sau khi kết thúc công tác tổ chức và Lễ trao giải thưởng, Bộ Khoa học và Công nghệ đã tổ chức đánh giá, rút kinh nghiệm và rà soát các quy định của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP còn vướng mắc, bất cập trong quá trình thực hiện, chưa phù hợp với thực tiễn và trình Chính phủ ban hành Nghị định số 60/2019/NĐ-CP ngày 05/7/2019 sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP (Nghị định số 60/2019/NĐ-CP). Nghị định số 60/2019/NĐ-CP được áp dụng cùng với Nghị định số 78/2014/NĐ-CP để tổ chức xét tặng Giải thưởng năm 2020 (đợt 6) và kết thúc Lễ trao Giải thưởng năm 2022.

Các công trình, cụm công trình của các tác giả (đồng tác giả) được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước đã góp phần tạo nên sức lan toả sâu rộng đối với toàn xã hội, có tác dụng tốt trong phát triển nền KH&CN, góp phần động viên, khích lệ lớp trẻ say mê lao động sáng tạo, nghiên cứu khoa học và phát triển công nghệ, tạo ra nhiều công trình có giá trị lớn đối với đời sống xã hội và phục vụ sự nghiệp phát triển đất nước.

1.2. Điều 68. Luật Thi đua, Khen thưởng quy định:

“1. “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” để tặng hoặc truy tặng cho cá nhân trung thành với Tổ quốc, chấp hành tốt chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước, là tác giả hoặc đồng tác giả của một hoặc nhiều công trình, tác phẩm đáp ứng tiêu chuẩn quy định tại Điều 69 và Điều 70 của Luật này và đã được công bố, sử dụng kể từ ngày 02 tháng 9 năm 1945, bao gồm:

a) Công trình khoa học và công nghệ, giáo dục;

b) Tác phẩm văn học, nghệ thuật, công trình nghiên cứu lý luận phê bình dưới các hình thức xuất bản, kiến trúc, triển lãm, sân khấu, điện ảnh, phát thanh, truyền hình, giảng dạy, đĩa hát hoặc các hình thức khác.

2. “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước” để tặng hoặc truy tặng cho người nước ngoài tôn trọng độc lập, chủ quyền, thống nhất, toàn vẹn lãnh thổ, luật pháp và phong tục, tập quán tốt đẹp của Việt Nam, là tác giả hoặc đồng tác giả của tác phẩm, công trình nghiên cứu về Việt Nam.

3. Chính phủ quy định chi tiết việc xét tặng “Giải thưởng Hồ Chí Minh”, “Giải thưởng Nhà nước”.”

Như vậy, theo quy định của Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022, về cơ bản đối tượng, phạm vi điều chỉnh của Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN không thay đổi.

1.3. Theo quy định tại điểm a1 khoản 2 Điều 90 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật: Cơ quan chủ trì soạn thảo Nghị định chịu trách nhiệm “*đánh giá tác động của chính sách đối với nghị định quy định tại khoản 1 Điều 19 của Luật này trong trường hợp quy định cụ thể các chính sách đã được quy định trong Luật...*”. Vì vậy, Bộ Khoa học và Công nghệ báo cáo đánh giá tác động của chính sách về xét tặng hoặc truy tặng cho tác giả hoặc đồng tác giả của một hoặc nhiều công trình khoa học và công nghệ đáp ứng tiêu chuẩn quy định tại Điều 69 và Điều 70 của Luật Thi đua, khen thưởng.

Ngoài các quy định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN, dự thảo Nghị định bao gồm cả quy định về “giải thưởng khác về khoa học và công nghệ” (giải thưởng của bộ, ngành, địa phương và giải thưởng của tổ chức, cá nhân). Tuy nhiên, các giải thưởng này được quy định tại Luật Khoa học và Công nghệ, đến nay chưa sửa đổi, bổ sung, do vậy nội dung dự thảo Nghị định cơ bản giữ nguyên các quy định liên quan được quy định ở Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP, không sửa đổi, bổ sung chính sách cũng như phát sinh chính sách mới, do vậy không tiến hành đánh giá tác động chính sách đối với các nội dung này.

2. Mục tiêu xây dựng chính sách

2.1. Mục tiêu tổng thể

Ban hành Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN thay thế Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP theo quy định của Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật nhằm thực hiện các mục tiêu:

- Hoàn thiện, khắc phục những vấn đề chưa phù hợp của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2018/NĐ-CP nhằm mang lại cơ sở pháp lý đầy đủ hơn trong việc tặng, truy tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN cho tác giả, đồng tác giả của một hoặc nhiều công trình đáp ứng tiêu chuẩn theo quy định.

- Góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật về thi đua, khen thưởng nói chung và pháp luật về thi đua, khen thưởng đối với lĩnh vực KH&CN nói riêng.

- Bảo đảm quyền, nghĩa vụ của tác giả hoặc đồng tác giả của một hoặc nhiều công trình đáp ứng tiêu chuẩn quy định và bảo đảm cho các quyền, nghĩa vụ này được thực hiện một cách công bằng, nghiêm túc và triệt để.

2.2. Mục tiêu cụ thể

Nhằm đạt được mục tiêu tổng thể đề ra và giải quyết được những vấn đề còn bất cập đã nêu trên, việc soạn thảo dự thảo Nghị định được triển khai theo hướng sau:

- Giữ nguyên các nội dung của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP đã áp dụng không có vướng mắc, bất cập.

- Bám sát và bổ sung quy định bảo đảm phù hợp với nội dung được quy định trong Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022 (đặc biệt các quy định liên quan đến tác giả).

- Rà soát, hiệu chỉnh lại một số nội dung cho rõ ràng hơn và phù hợp thực tế đã triển khai áp dụng.

II. ĐÁNH GIÁ TÁC ĐỘNG CỦA CHÍNH SÁCH

Chính sách: Xét tặng hoặc truy tặng cho tác giả hoặc đồng tác giả của một hoặc nhiều công trình KH&CN đáp ứng tiêu chuẩn quy định tại Điều 69 và Điều 70 của Luật thi đua, khen thưởng.

1. Xác định vấn đề bất cập

Trên thực tế qua 6 đợt xét tặng Giải thưởng, các vấn đề bất cập trong quá trình tổ chức xét tặng Giải thưởng đã được điều chỉnh qua mỗi lần xây dựng, sửa đổi bổ sung các văn bản quy phạm pháp luật. Cho đến khi Nghị định số 60/2019/NĐ-CP sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP được ban hành và áp dụng cùng với Nghị định số 78/2014/NĐ-CP để tổ chức xét tặng Giải thưởng năm 2020 (đợt 6) đã thể hiện rõ sự thuận lợi xuyên suốt quá trình tổ chức xét tặng Giải thưởng. Việc xây dựng Nghị định về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước và các giải thưởng khác về KH&CN không xuất phát từ việc sửa đổi, giải quyết các vấn đề bất cập mà do Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022 được ban hành, giao Chính phủ quy định nội dung về Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước. Trong quá trình xây dựng Nghị định, Bộ Khoa học và Công nghệ ngoài việc bổ sung các quy định mới quy định tại Luật Thi đua, khen thưởng (như điều kiện đối với tác giả/đồng tác giả), bên cạnh đó, đã rà soát để hiệu chỉnh các nội dung quy định của Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP cho rõ ràng, mạch lạc hơn nhằm thuận tiện trong áp dụng.

Một số vấn đề bất cập nhỏ cần giải quyết như: chưa quy định cụ thể số bộ hồ sơ, cách thức nộp hồ sơ ở các cấp; cần quy định rõ ràng, cụ thể hơn về hoạt động của Hội đồng xét Giải thưởng các cấp (từ cơ sở đến chuyên ngành cấp Nhà

nước); chưa có quy định về xã hội hóa nguồn kinh phí tổ chức xét Giải thưởng...

2. Mục tiêu giải quyết vấn đề

2.1. Bổ sung những quy định về điều kiện đối với tác giả/đồng tác giả để phù hợp với quy định tại Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022.

2.3. Quy định cụ thể hơn thành phần và hoạt động của Hội đồng xét Giải thưởng các cấp.

2.4. Bổ sung quy định liên quan đến thủ tục hành chính như: số bộ hồ sơ, cách thức nộp hồ sơ, thay quy định yêu cầu cung cấp số CMND tại các biểu mẫu bằng CCCD...

2.5. Bổ sung nguồn kinh phí tổ chức xét Giải thưởng ở cấp cơ sở và cấp bộ, ngành, địa phương từ “các nguồn kinh phí hợp pháp khác” ngoài nguồn ngân sách nhà nước.

3. Các giải pháp đề xuất

3.1. Giải pháp thứ nhất: Giữ nguyên như quy định pháp luật hiện hành (Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP).

3.2. Giải pháp thứ hai: Giữ nguyên các quy định phù hợp tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP, đồng thời bổ sung, hoàn thiện các quy định đối với tác giả và quy định khác liên quan tại Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022, điều chỉnh nội dung Nghị định cho rõ ràng hơn, đáp ứng các yêu cầu về kiểm soát thủ tục hành chính.

4. Đánh giá tác động của các giải pháp đối với đối tượng chịu tác động trực tiếp của chính sách và các đối tượng khác có liên quan

4.1. Giải pháp thứ nhất: Giữ nguyên các quy định pháp luật hiện hành.

4.1.1. Tác động về kinh tế

- Tác động tích cực:

Giảm tối đa kinh phí xây dựng pháp luật, tuyên truyền phổ biến các văn bản quy phạm pháp luật mới hoặc chi phí liên quan (do văn bản mới được xây dựng không thay đổi nội dung so với các văn bản đã áp dụng triển khai).

- Tác động tiêu cực:

Việc xây dựng Nghị định mới là yêu cầu phải làm theo quy định của Luật Thi đua, khen thưởng 2022, vẫn phát sinh chi phí nhất định cho công tác xây dựng pháp luật, tuyên truyền phổ biến các văn bản quy phạm pháp luật mới; nếu

không thay đổi gì theo hướng tích cực hơn so với các văn bản cũ sẽ tương đối lãng phí ngân sách.

Khi tổ chức xét tặng Giải thưởng, bên cạnh kinh phí tổ chức xét và trao thưởng, Nhà nước còn phải chi phí cho việc in ấn bằng, khung bằng, huy hiệu, hộp đựng; chi phí dành cho việc khen thưởng trực tiếp và chi phí tuân thủ của cơ quan Nhà nước trong việc giải quyết thủ tục hành chính. Hiện nay, tác động kinh tế của phương án này được ước tính là không lớn và tương đối ổn định.

4.1.2. Tác động về xã hội

- *Tác động tích cực:*

+ Các quy định về nguyên tắc, đối tượng xét tặng tương đối rõ ràng, minh bạch, công khai, dễ thực hiện, dễ kiểm tra, giám sát.

+ Quy định rõ đối tượng, tiêu chuẩn, quy trình, thủ tục xét tặng giải thưởng, tạo điều kiện thuận lợi cho các tác giả khi kê khai bản đăng ký xét tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh, Giải thưởng Nhà nước về KH&CN.

- *Tác động tiêu cực:*

Quy định hiện hành cùng biểu mẫu áp dụng cho hoạt động của Hội đồng chưa đủ rõ ràng, còn gây ra tình trạng thực hiện chưa thống nhất giữa các cấp Hội đồng và giữa Hội đồng ở các cơ sở, bộ ngành, địa phương khác nhau.

4.1.3. Tác động về giới

- *Tác động tích cực:* Không có

- *Tác động tiêu cực:* Không có

4.1.4. Tác động về thủ tục hành chính

- *Tác động tích cực:* không cần điều chỉnh, tính toán lại chi phí tuân thủ và thay đổi nội dung công bố thủ tục hành chính sau khi ban hành Nghị định.

- *Tác động tiêu cực:*

+ Quy định hiện hành còn tồn tại một số nội dung chưa được quy định rõ, như: số bộ hồ sơ phải nộp, cách thức nộp hồ sơ ở từng cấp.

+ Hồ sơ đề nghị xét tặng không thể thực hiện được qua đường điện tử do cơ sở vật chất (áp dụng công nghệ thông tin) chưa bảo đảm, do vậy vẫn phải gửi bộ hồ sơ giấy.

4.1.5. Tác động đối với hệ thống pháp luật

- *Tác động tích cực:*

Hệ thống quy phạm pháp luật gần như không thay đổi, xáo trộn; hạn chế việc thực hiện tuyên truyền, phổ biến đến đối tượng áp dụng.

- Tác động tiêu cực:

Không đảm bảo được tính phù hợp, thống nhất với quy định tại Luật Thi đua, khen thưởng 2022.

4.2. Giải pháp thứ hai: Bảo lưu các quy định phù hợp tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP, đồng thời bổ sung, hoàn thiện các quy định đối với tác giả và quy định khác liên quan tại Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022, điều chỉnh nội dung Nghị định cho rõ ràng hơn, đáp ứng các yêu cầu về kiểm soát thủ tục hành chính.

4.2.1. Tác động về kinh tế

- Tác động tích cực: Sử dụng hiệu quả kinh phí ngân sách nhà nước chi cho công tác xây dựng văn bản quy phạm pháp luật, tuyên truyền các nội dung mới tại các văn bản mới.

- Tác động tiêu cực:

+ Chi phí xây dựng Nghị định, chi phí tuyên truyền, phổ biến, hướng dẫn thực hiện Nghị định khi được ban hành.

+ Chi phí xét, tặng Giải thưởng (như đã nêu tại mục 4.1.1)

4.2.2. Tác động về xã hội

- Tác động tích cực:

+ Quy định rõ ràng hơn giúp các tác giả/đồng tác giả cũng như cơ quan, tổ chức liên quan dễ tiếp cận, hiểu rõ và làm đúng từ việc chuẩn bị hồ sơ, tổ chức xét Giải thưởng ở các cấp...

- Tác động tiêu cực: Không có

4.2.3. Tác động về giới

- Tác động tích cực: Không có

- Tác động tiêu cực: Không có

4.2.4. Tác động về thủ tục hành chính

- Tác động tích cực:

Quy định rõ ràng số bộ hồ sơ, hình thức nộp hồ sơ, các quy định về đăng tải kết quả xét Giải thưởng của Hội đồng xét Giải thưởng các cấp...

- Tác động tiêu cực: Không có

4.2.5. Tác động đối với hệ thống pháp luật

- Tác động tích cực:

+ Quy định chi tiết Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022.

+ Hệ thống pháp luật chuyên ngành đồng bộ, thống nhất góp phần bảo đảm tính pháp chế, tăng cường hiệu quả quản lý nhà nước đối với ngành, lĩnh vực khoa học và công nghệ nói riêng và xã hội nói chung.

- Tác động tiêu cực: Không có

5. Kiến nghị giải pháp lựa chọn: Chọn giải pháp thứ hai “Giữ nguyên các quy định phù hợp tại Nghị định số 78/2014/NĐ-CP và Nghị định số 60/2019/NĐ-CP, đồng thời bổ sung, hoàn thiện các quy định đối với tác giả và quy định khác liên quan tại Luật Thi đua, khen thưởng năm 2022, điều chỉnh nội dung Nghị định cho rõ ràng hơn, đáp ứng các yêu cầu về kiểm soát thủ tục hành chính.”

III. Ý KIẾN THAM VẤN

Các chính sách được lựa chọn thể hiện trong hồ sơ dự thảo Nghị định được lấy ý kiến trên Cổng thông tin điện tử của Chính phủ, Bộ Khoa học và Công nghệ; Gửi văn bản lấy ý kiến góp ý của các Bộ, ngành, địa phương liên quan.

Về ý kiến góp ý cụ thể được tiếp thu và giải trình trong Bản tổng hợp, giải trình và tiếp thu ý kiến góp ý.

IV. GIÁM SÁT VÀ ĐÁNH GIÁ

1. Bộ Khoa học và Công nghệ chủ trì phối hợp với các Bộ, ngành có liên quan hướng dẫn, tổ chức thực hiện chính sách này.

2. Các Bộ trưởng, Thủ trưởng cơ quan ngang Bộ, Thủ trưởng cơ quan thuộc Chính phủ, Chủ tịch Ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương chịu trách nhiệm thi hành chính sách này. /h

Nơi nhận:

- TTg Chính phủ Phạm Minh Chính;
- Phó TTg Chính phủ Trần Lưu Quang;
- Bộ trưởng (để b/c);
- Văn phòng Chính phủ;
- Bộ Tư pháp;
- Lưu: VT, PC, TĐKT.

Trần Văn Tùng